

Soos käimine jätab jälje

Marika Kose, Diana Elisa Tammiste, Tiiu Kull
Eesti Maaülikool
Põllumajanduse- ja keskkonnainstituut
Elurikkuse ja loodusturismi õppetool

Taust

Kasvutrendis on (maailmas):

reisimisvõimalused ja turism

ligipääs puutumatu looduspiirkondadele

seiklus- ja ekstreemsusjanu

soov kogeda midagi unikaalset ja personaalset

keskkonnateadlikkus ja loodusehuvi (?)

Eestis: 2015 aastal tehti RMK hallatavatele matkaradadele ja loodusobjektidele ligikaudu 2 000 000 külastust (*allikas RMK*).

Räätsamatkad rabas – Eesti loodusturismi NOKIA

visit estonia
Official tourist information website

FONT SIZE: A A A CONTRAST

Map of Estonia In English

#visitestonia

Why Estonia What to see & do Where to go Where to stay Travel here & around

Search all over Eston

Reasons to come to Estonia for bogshoeing

In category: Nature & Wildlife
Last updated : 25.01.2018

Source: Seikle vabaks

Feedback

www.visitestonia.com

2.02.2018

Märgalade päeva konverents

Koormustaluvus turismis

• Turistlik

- Kui palju külastajaid suudab piirkond ära teenindada (ligipääs, majutus, toitlustus, jms teenused ja taristu)
- Kui palju turiste mahub „objektile“ nii, et nad üksteisele talutavad on ja külustuselamus ei kannata
(nt Viru raba külastatavus vs Nigula raba külastatavus)

• Sotsiaalne

- Kui palju külastajaid suudab kohalik kogukond ära taluda
(nt turistide vastased meeleavaldused Barcelonas, Veneetsias)

• Ökoloogiline

- Kui palju külastajaid suudab keskkond vastu võtta, ilma et tekiks kahjustused või häiringud

Kui koormustaluvus on ületatud... „ületurism“

The screenshot shows the homepage of Adventure Travel News. The navigation bar includes 'CATEGORIES', 'SEARCH', 'FOLLOW US', 'SHARE', and 'ABOUT'. The main header features the 'ADVENTURE Travel News' logo and a 'SIGN UP FOR NEWS' button. The featured article is titled 'Can Destinations and Tour Operators Divert Travelers from Over-Visited Destinations?' by Norie Quintos, dated September 26, 2017. The article text discusses the challenge of overtourism and the need for industry solutions. A sidebar on the right contains a '#CALIFORNIAWILD' promotion with a 'Learn More' button and a 'Translation' section with flags for UK, Spain, Germany, and France, and a search box for 'Vali keel'. Below that is a 'SPONSORED POSTS' section with a link to 'INSIGHTS INDUSTRY PROFESSIONALS SHOULD KNOW ABOUT CHILE'.

<https://www.adventuretravelnews.com/>

Probleem? Kas? Kellel?

Taliharja Vanakuri 12-13.01.2018

<https://www.matkajuht.ee/ru/> (27.01.2018)

<https://leht.postimees.ee/4377973/sada-kilomeetrit-kannatusi-talveoises-metsas?gallery=116761&image=7490881>

2.02.2018

Märgalade päeva konverents

3. Сравнительно нетрудоемкий метод определения степени повреждений – закладка трансектов через исследуемую местность и регистрация каждого очага, т. е. места кормления на полосе шириной, например, 10 м. Мы оценили по этому методу 4 трансекта. Два из них находились на территории Вийеристиского заказника и были длиной 500 и 700 м. Два других трансекта были длиной по 400 м и находились на Лыском альваре. На трансектах зарегистрировали все потенциальные кормовые растения кабанов, отдельно отметили все виды и число особей, которые были повреждены.

4.4. Методика изучения влияния вытаптывания на растительный покров

Roosaluste, E. 1981. Влияние вытаптывания на растительность болот. Антропогенные изменения, охрана растительности болот и прилегающих территорий. Минск.

Roosaluste, E. 1988. Изменения растительного покрова на территориях вийдумяэского и нигулаского заповедников. Автореферат. Вильнюс.

OBSERVATIONS ON A PEAT BOG'S ABILITY TO WITHSTAND INCREASING PUBLIC PRESSURE

F. M. SLATER

*University of Wales Institute of Science & Technology, Field Centre,
Newbridge-on-Wye, Powys, Wales*

&

A. D. Q. AGNEW

*Department of Botany & Microbiology, University College of Wales,
Aberystwyth, Dyfed, Wales*

Biological Conservation, (11): 1977.

Trampling Effects on Bryophytes: Trail Surveys and Experiments

Author(s): Susan Moyle Studlar

Source: *The Bryologist*, Vol. 83, No. 3 (Autumn, 1980), pp. 301-313

Published by: American Bryological and Lichenological Society

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3242440>

Accessed: 17-03-2017 10:57 UTC

Kahjuks on Kakerdaja rabas viimasel ajal räätsamatkad väga populaarseks osutunud. Kõik vähegi varjulised kohad on räätsaradu täis... Sel aastal ei õnnestunud märgata ühtegi tulemuslikku pesitsemist :-)

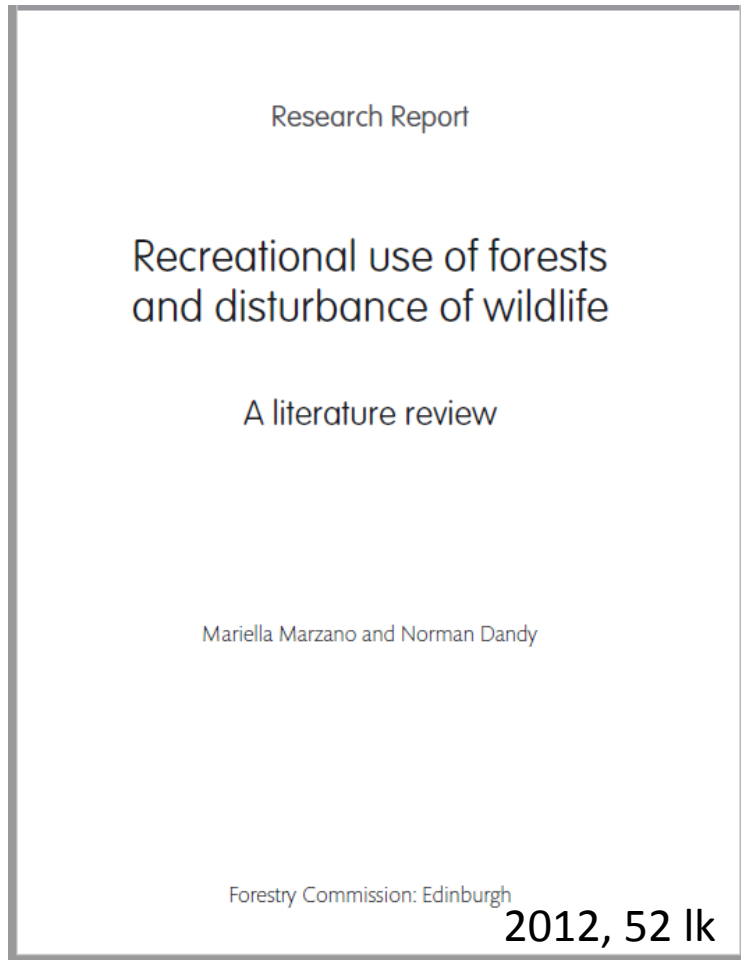
- jaanuar (1)
- detsember (3)
- november (1)
- oktoober (3)
- september (5)
- august (5)
- juuli (8)
- juuni (6)
- mai (5)
- aprill (3)
- märts (2)
- veebruar (3)
- jaanuar (1)
- detsember (2)
- november (3)
- oktoober (3)
- september (4)
- august (2)
- juuli (3)
- juuni (4)
- mai (5)
- märts (3)
- veebruar (3)
- jaanuar (4)
- detsember (2)
- november (3)
- oktoober (4)
- september (5)
- august (3)
- juuli (5)
- juuni (4)
- mai (3)
- aprill (4)
- märts (3)
- veebruar (4)
- jaanuar (4)
- detsember (4)
- november (3)
- oktoober (4)

HIRUNDO Nr. 2 / 2009 22. aastakäik
Leivits, M., Leivits, A., Klein, A., Kuus, A.,
Leibak, E., Merivee, M., Soppe, A.,
Tammekänd, I., Tammekänd, J. &
Vilbaste, E.

Külastuskoormuse mõju rüüda (*Pluvialis apricaria*) elupaigasobivusele Nigula rabas

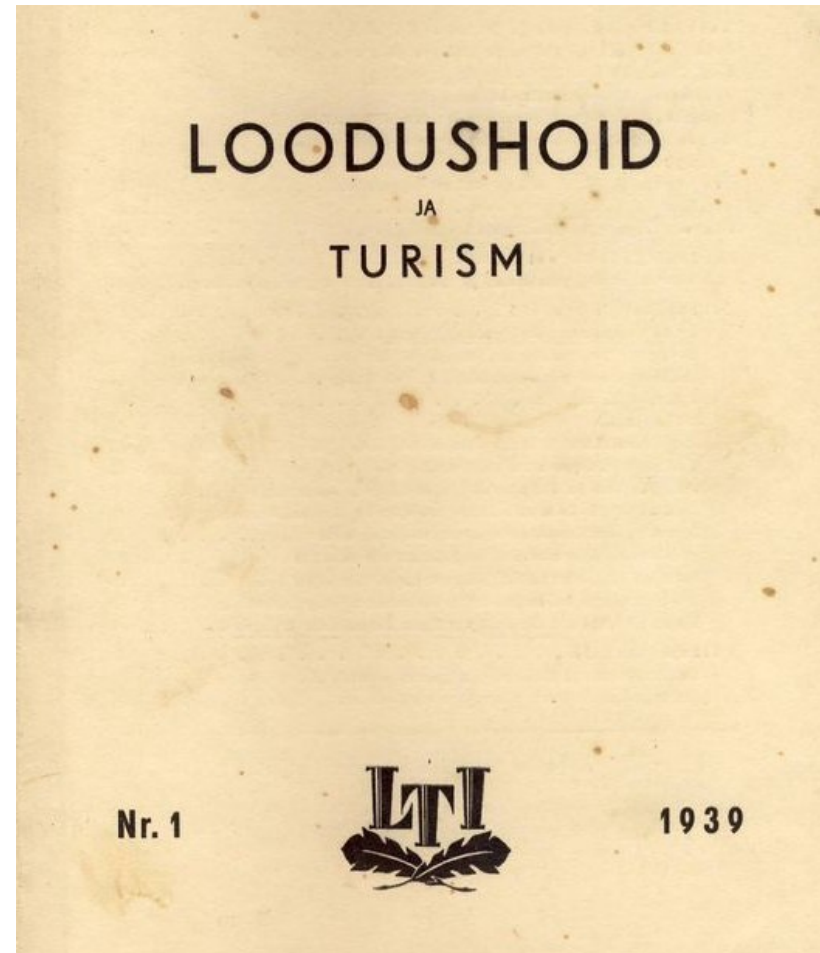

Kahjuks on Kakerdaja rabas viimasel ajal räätsamatkad väga populaarseks osutunud. Kõik vähegi varjulised kohad on räätsaradu täis. Sel aastal ei õnnestunud märgata ühtegi tulemuslikku pesitsemist ☹

2017 kevadsuvel- Räätsarahu Soomaa RP-s,
Pesitsevate lindude häirimise vältimiseks.

2.02.2018

Loodushoiu ja Turismi Instituut 1938-1940
Foto Aivar Ruukel

Märgalade päeva konverents

Räätsadega ja jalgsi tallamise katse Kullisoos

- ? Räätsadega tallamise otsesed mõjud vs jalgsi tallamise mõjud
- ? Taastumise hindamine 10 aasta jooksul
- ? Soopinnase koormustaluvuse ja kahjustuste hindamise metoodika väljatöötamine
- ? Ettepanekud soodes turismi korraldamiseks

Ökoloogilise koormustaluvuse katse

3 biotoopi: puisraba, rohuraba ja vahepealne kooslus

3 koormust: 32, 16 ja 8 korda - 10 päeva

2 liikumisviisi: räätsad ja jalgsi

4 kordust: 10m transekt x 4 ruutu (0,5 x 0,5m)

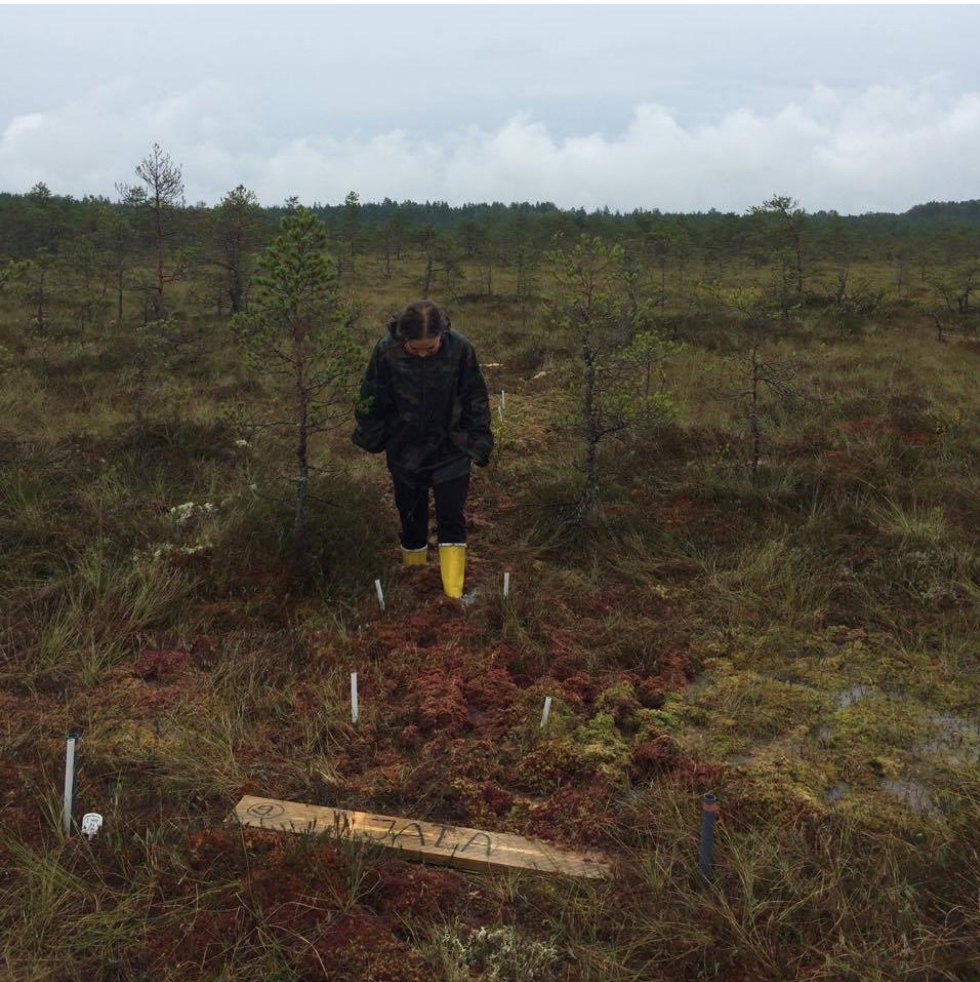
Katse tehniline pool 2017:

- Kooskõlastused KKA-st ja RMK-st (mai- juuni)
- Transektide ja ruutude märkimine, reeperid, botaanilised välitööd, veemõõtjad (juuli)
- „Rabareha“ ja kõrguste mõõtmise nuputamine (august)
- Tallamine (august)
- Kordusmõõtmised (september)
- Andmesisestus alles käib ja statistilis analüüse pole tehtud

2.02.2018

Saabas 32 x

2.02.2018

Märgalade päeva konverents

www.emu.ee

Eesti Maaülikool
EMU Estonian University of Life Sciences

Rääts 32 x

2.02.2018

Märgalade päeva konverents

Mis edasi?

- Igal aastal kordusmõõtmised
- Lisaks pinnaseproovid, fotosünteesi aktiivsus, GIS mudelid?
- Vigadest õppimine, vajadusel kordus- või täiendavad katsed
(tehnilised probleemid ja vea suurusjärgud jms)
Hindamismetoodika väljatöötamine ja testimine
Erinevate praktiliste juhtumite kogumine ja analüüs (ka lõputööd jms)

Soovitused soodes turismi ja rekreatsiooni korraldamiseks koostöös ettevõtjatega ja looduskaitsjatega,

**Et säiliks LOODUSVÄÄRTUSED, Eesti hea LOODUSKUVAND,
inimeste LOODUSTEADLIKKUS,**

Et ennetada ja vältida HUVIDE KONFLIKTE.

SOOVITUSED

soodes turismi ja rekreatsiooni korraldamiseks koostöös ettevõtjatega ja looduskaitstajatega, kasutades erinevaid KÜLASTUSKORRALDUSE MEETMEID

Et säiliks:

Soode LOODUSVÄÄRTUSED, Eesti hea LOODUSKUVAND kõigi huvigruppide jaoks

(fotograafiahuvilised, linnuhuvilised, matkasellid, „ekstremistid“, ettevõtjad, väliskülalised, looduskaitstjad, teadlased jms)

Et kasvaks inimeste LOODUSTEADLIKKUS, arusaamine looduses liikumisest (turistina, seenelisena, ettevõtjana jne)

Et ennetada ja vältida HUVIDE KONFLIKTE.

Tänuavaldused

Tiiu Kull, Elle Roosaluuste, Kai Vellak, Ülle Püttsepp,
Jaan Liira, Marko Kohv, Marten Kose, Ülo Mets
Katrín Jürgens, Imbi Mets

Diana Elisa Tammiste ja tema pere ning sõbrad

